

287. 1867 г. - (1867 г.)
България и
Македония
Съединени

УСТАВЪ НА П. ХИТОВАТА ЧЕТА

Законъ за бълг. народно възстание, по който ще да се управлява българската народна войска въ 1867 год.

1. Българската народна войска, която ще да вземне участие въ българското народно възстание за освобождение на България, ще да се управлява отъ единъ Главенъ воевода и други четири второстепенни воеводи, съ по единъ знаменосецъ. Четиритъ второстепенни воеводи щатъ да бждатъ покорни въ всичко на Гл. воевода, а всъки единъ знаменосецъ ще да бжде покоренъ на воеводата си. Другитъ пъкъ третостепенни воеводи, колкото и да сж, щатъ да бждатъ покорни на четиритъхъ второстепенни воеводи въ всичко.

2. Главниятъ воевода и второстепеннитъ воеводи щатъ да се назначаватъ отъ общото събрание по вишегласие. А третостепеннитъ воеводи, сжщо и знаменосцитъ имъ, щатъ да се опредѣлятъ отъ Глав. воевода, на комуто подъ управлението ще да бжде всичката народна войска.

3. Всъки воевода е длъженъ да направи единъ редовенъ списъкъ за онази войска, що се намѣрва подъ негово управление, въ който ще да е записано всъкому: първо — името, презимето, прѣкора, мѣсторождението му и жененъ ли е или не; второ — ще да съблича всъкиго безъ разлика и ще да прегледва добре да не би нѣкой да е обрѣзанъ, т. е. нѣкой турчинъ да не би се вмѣкналъ помежду народната войска да прегледва работитъ и ги из-

даде. Туй ще се изпълнява най-строго за онѣзи, които нови дохождатъ и сж непознати или съмнителни.

4. Всѣки воевода е длъженъ да закълне дружината си, що е подъ негово управление, като имъ предложи следнитѣ свети длъжности, отъ които всѣки единъ трѣбва да се отрече: първо — отъ пиянство; второ — отъ лъжа; трето — отъ курварство, а още повече отъ нападане на честъта на женския полъ, отъ каквато и да е народностъ; четвърто — отъ кражба между дружината; пето — да бжде въ всичко послушливъ на воеводата и знаменосеца си; шесто — да не прави никакво разногласие чрезъ раздорни клюки и клевети между дружината; седмо — да нѣма никакво право да си отмъстява, ако би нѣкой да го обезчести или съ нѣщо обиди, но да се жалова на воеводата си; осмо — да не може съ никакъвъ начинъ да се отдѣли или побѣгне отъ българската народна войска, безъ дозволенieto на Гл. воевода; и девето — да бжде задоволенъ на онази заплата, която намѣри за право да му даде Гл. воевода.

Който престѣпи единъ отъ тѣзи членове на закона, ще се накаже, споредъ закона, съ смъртно наказание.

5. Всичкитѣ воеводи сж длъжни да следватъ наставленията на Главния воевода.

6. Въ първото избухване на възстанието, като се прегледа колко военна сила има, Главниятъ воевода е длъженъ да я разподѣли и разпореда на петъ главни отдѣления. Първото и най-главно отъ петтѣхъ отдѣления ще бжде всѣкога опредѣлено да пази сръдоточията, гдето го изискатъ обстоятелствата. Отъ останалитѣ четири отдѣления дветѣ щатъ да поемнатъ западно направление, отъ дветѣ страни по политѣ на Стара-планина; а другитѣ две

щатъ да поемнатъ източно направление, сжщо отъ дветъ страни по политъ на Стара-планина.

Тъзи четири отдѣления щатъ да бждатъ предвождани отъ четиритѣхъ второстепенни воеводи, които щатъ да сж подъ управлението на Гл. воевода. А всичкитѣ пѣкъ третостепенни воеводи щатъ да бждатъ подъ управлението на четиритѣхъ второстепенни воеводи.

7. Всичкитѣ воеводи, отъ който степенъ и да сж, безъ различие, щомъ влѣзатъ въ нѣкой градъ и село и го обладаятъ, щатъ поздравятъ народа отъ обществото на народното възстание и отъ всичкитѣ народни воеводи и български юнаци, и щатъ го приканятъ да вземне участие въ народното движение, билъ съ оржие, билъ безъ оржие. Въ противенъ случай, ако би нѣкой се противилъ на туй народно позиване, длѣжни сж воеводитѣ безъ друго да го застрелятъ. За да не би пѣкъ останалъ тоя градъ или това село въ безпоредѣкъ, длѣжни сж воеводитѣ да опредѣлятъ по единъ опитенъ челѣкъ отъ народната войска и по единъ или двама отъ по-опитнитѣ граждани или селяни, които да управляватъ тѣхъ мѣста за време и да се стараятъ да запазватъ останалитѣ домородства, и да изпълняватъ щото имъ се заповѣда отъ воеводитѣ.

8. Всичкитѣ воеводи сж длѣжни, следъ завладението на нѣкой градъ или село, ако видятъ, че ги нападне голѣма неприятелска сила и че не щатъ могатъ да противостоятъ, да го изпразднятъ, доколкото се може, и домородствата да изпроводятъ въ срѣдоточието, а пѣкъ града или селото да го изгорятъ и да се оттеглятъ назадъ.

9. Всичкитѣ воеводи сж длѣжни да предизвестяватъ единъ на други всичкитѣ минутни приключения, щото имъ се случаватъ. Напр., третосте-

пеннитѣ воеводи да предизвестяватъ всичко на второстепеннитѣ, а второстепеннитѣ на Главния воевода, а пъкъ Главниятъ воевода — гдето е нужно.

10. Всѣки единъ воевода длъженъ е да избира всѣкога по четворица храбри юнаци за помощници на знаменосеца, за да пазятъ строго народния знаменъ. И въ сжщото време, ако би падналъ знаменосецътъ, да застѣпватъ неговото мѣсто.

11. Ако би се появилъ други нѣкой воевода, безъ да има споразумение съ Глав. воевода и безъ да е подчиненъ на този законъ, и като му се предложи да се подчини подъ управлението на Глав. воевода и да приемне закона — ако би се противилъ, въ такъвзи случай длъжни сж всичкитѣ воеводи, чрезъ повелението на Глав. воевода, да го нападнатъ и разбиятъ до кракъ.

12. Никой второстепенни или третостепенни воевода нѣма право да застреля нѣкой законопрестѣпникъ безъ разрешението на Глав. воевода. А пъкъ нѣкое предателско лице, било отъ дружината на нѣкой воевода, било страненъ, щомъ се улови, длъженъ е воеводата да го изпита добре и съ изпита му заедно, подъ най-строга стража, да го изпроводи въ срѣдоточието при Гл. воевода.

13. Ако би нѣкой отъ народната войска, когато е опредѣленъ на стража, пропустне нѣкое непознато лице да премине презъ запазената линия, или отъ нерадение (безгрижие), или подкупенъ съ пари; сжщо и кога кара нѣкого отъ единъ воевода при други и се случи да избѣгне, или, подкупенъ, го изпустне, ще да приемне смъртно наказание.

14. Въ случай на умирање (което не дай, Боже!) на Гл. воевода, второстепенниятъ най-опитенъ воевода, когото ще избере общината по вишегласие, ще да постѣпи на негово мѣсто и ще да

следва сжщия неговъ ходъ, споредъ примѣра на работитѣ, които той е вършилъ.

15. Всичкитѣ воеводи сж длъжни на първия позивъ (повикване) на Гл. воевода да се притичатъ незабавно на мѣстото, което той имъ опредѣли, освенъ въ случай ако не е възможно. Ако ли се докаже, че нѣкой отъ тѣхъ, който е можелъ и е ималъ време, но не е послушалъ този позивъ и не рачилъ да изпълни заповѣдта на Гл. воевода, той въ такъвзи случай ще да се счита за народенъ предателъ и ще се наказва съ смъртно наказание.

16. Главниятъ воевода, който ще да се намѣрва въ срѣдоточието, ще да бжде задълженъ да подпомага другитѣ четири главни отдѣления, както съ войска, тѣй сжщо и съ други потрѣби.

17. Всичкитѣ второстепенни и третостепенни воеводи колкото добивка направятъ и отнематъ отъ неприятеля, освенъ като си оставятъ доколкото имъ е нужно, останалата добивка, каквато и да е, както: пари, дрехи, бакъръ, коля, оржие, храна, биволи, волове, овци, кози и др. такива, щатъ да ги изпровождатъ въ срѣдоточието до Главния воевода.

18. Всѣки воевода е длъженъ да забрани строго на хората си: въ нападението на нѣкой градъ или село всѣки единъ да гледа да изпълнява длъжността, която прилича на единъ войникъ, и никой да не се осжди и дръзне да вземне нѣщо плячка, нити една игла, даже и презъ злато и сребро или и пари да гази, докато не се усвои обсаденото или нападнатото мѣсто; но и тогази, пакъ съ повелението на воеводата, следъ поставянето на стражитѣ, гдето е нужно, ще имъ се дозволи, и кой каквато и щото плячка набави, длъженъ е да я отнесе на онуй мѣсто, което ще имъ опредѣли воеводата.

Обредъ на смъртната клетва

На мѣстото, гдето ще да се извършва клетвата, ще да се постави единъ столъ, къмъ изтокъ. На него отгоре ще да се положи: отъ дѣсна страна честниятъ кръстъ, а отъ лѣва — св. благовествование, и щатъ да се запалятъ три свѣщи. Напредъ стола ще да стои който ще да се кълне (или който щатъ да се кълнатъ), обърнатъ съ лице къмъ изтокъ. Дѣсната му ржка ще бжде положена на кръста, а лѣвата — на св. благовествование. А пъкъ отъ дѣсната и лѣвата страна щатъ да стоятъ двама воеводи или знаменосци, или двама избрани момци отъ заклетитѣ, съ голи ножове, склучени надъ главата му. А друго едно трето лице (ако би да нѣма свещеникъ) ще да застѣпва мѣстото на свещеника и ще чете клетвата гръмогласно. А пъкъ онзи, който ще да се кълне, ще да изговаря следъ него, речъ по речъ, всичката клетва.

„Смъртна клетва

Заклевамъ се днесъ предъ Бога, на честния кръстъ и на св. благовествование, какъ ще удържа и изпълня всичкитѣ свети обвезаности, които ми се съобщиха и четоха въ закона, и всичко, щото се касае за достигването на общата народна цель. Нека ми бждатъ свидетели на смъртната клетва както свѣтлото слънце отъ небето, тъй сжщо и лъвътъ въ народния знаменъ. А пъкъ въ престѣпване на клетвата ми нека храбритѣ юнаци, съ остритѣ ножове, ми бждатъ праведни казнители. Аминъ.“

Като се свърши клетвата, заклетиятъ ще се прекръсти три пжти и ще цѣлуне честния кръстъ и св. благовествование, а свидетелитѣ на клетвата му щатъ го поздравятъ братски, съ цѣлувка по устата.

Съчиненъ въ Стара-планина, на мѣстото, що
се нарича Българка, на западъ въ усойната, два
часа разстояние на северъ отъ Сливенъ, 1867 г.,
май 28-й.

Глав. писаръ на народ. бълг.
движение :

И. П. Х. Кършовски,
еленчанинъ

Глав. воевода: П. Хитовъ

ПАНАЙОТЪ ХИТОВЪ

МОЕТО ПЖТУВАНЕ ПО СТАРА-ПЛАНИНА

РЕДАКЦИЯ, УВОДЪ И БЕЛЕЖКИ ОТЪ
АЛЕКСАНДЪРЪ БУРМОВЪ

ДАРЕНИЕ
за музей „Васил Левски“
от Любомир... Дейчев.....

ХЕМУСЪ

1940г.